

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tarif
și învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiacă.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 300.

Un punct cardinal.

— Partidul național. —

„Gazeta Transilvaniei“, ca o glândă credincioasă a frământărilor publice, a crezut de datoria sa a reproduce lămuriri mai multe din condițiile absurde ale „impăcării“ româno-maghiare, publicate de ziarele ungurești. Intre aceste puncte se găsea și acela că „partidul național român se declară dizolvat și românii intră în celelalte partide din parlament“, că „românii recunosc supremația maghiară etc.

După un alt ziar ungurec „partidul radical românesc va înceta și românii își vor continua activitatea politică în cadrul vre-unui partid maghiar, probabil în partidul muncii etc.

Asemenea știri erau scoase din fântânile otrăvite ale presei ungurești. Ele nu puteau reprezenta decât produsul fantaziei orientale care domină în redacțiile semite din capitala Palestinei noastre. Erau atât de absurde și incredibile, încât am socotit că e de prisos să le desmințim. A le reproduce este identic cu ale infirmii și eram siguri că nici un român cu judecata sănătoasă nu poate să le dea crezământ.

Cu toate acestea, spre mirarea noastră primim la redacție mai multe scrisori alarmate și pline de înfrigorare. Ni-se face musturarea că, nedezmințind știrile acelea, unii cetitori au socotit că am fi dispuși a consimți, în eventualitatea unei „impăcări“, cu dizolvarea partidului național român și cu fuziunea lui cu vre-un partid ungurec.

Nimic mai greșit decât aceasta. Redacția noastră, ce e drept, nu are onoare deosebită de a fi pusă în curent cu mersul tratărilor dintre guvern și comitetul național. Din cauza distanței, aceasta probabil ar fi un lucru greu de îndeplinit. În treacă-t fie zis, poate nu ar fi fost rău dacă on. comitet național ar fi luat măsura de a adresa în cursul discuțiilor din timp în timp buletine *confidențiale* tuturor redacțiilor presei naționale despre situația dezbaterilor cu guvernul. Presa noastră

nu le-ar fi putut da publicității, se înțelege, dar ar fi avut un îndreptar prețios în atitudinea sa față cu guvernul și față cu zvonurile și minciunile ziarelor ungurești, puse în circulație anume cu intenția de a produce zăpăceală, dezorientare și tulburare în rândurile noastre.

Am fi fost cruțați și noi ziarisții naționali de multe șovăieli, dezorientări și de clipe de îndoială asupra tacticii și tonului nostru care, prea domol, ar fi fost poate neconform împrejurărilor, iar prea violent, poate ar fi fost vătămător discuțiilor cu guvernul.

Și poate nu ar fi fost imposibil dacă, afară de buletinele confidențiale, on. comitet național ne-ar fi trimis, în timpul tratativilor și comunicate *destinate publicității* și menite a lămuri, în limitele discrețiilor dictată de împrejurări, opinia noastră publică atât de naivă și dezorientată.

Să revenim însă la știrile de „impăcare“. Este cu puțință, ne întrebă un cetitor, ca partidul național să consimtă a se dizolva și a se contopi cu vre-un partid ungurec, în schimbul ori-cărora concesiuni politice?

Credem a nu lucra împotriva intențiilor și spiritului care călăuzesc partidul național în negocieri dacă vom da cetitorilor asigurarea că *nici o clipă și sub nici o formă nu poate fi vorba de desființarea partidului național român*

Cu nici o concesiune, oricât de prețioasă, guvernul nu ar putea să răscumpere supremul nostru bun: partidul național românesc.

Este absolut imposibil a ne închipui o împăcare între ale cărei condiții, din partea noastră să figureze punctul acesta monstruos și absurd. A ne împăca cu orice avan-tagii, dar cu dizolvarea partidului, ar fi să pățim ca omul căruia i-se propune o sumă mare, de ex. un milion, cu condiția de a consimți ca să i-se lege mâinile și picioarele fedeleș și de a i-se astupa gura cu un căluz. Cine îi garantează că, în situația asta, milionul dăruit nu îi va fi răpit de același „binevo-

itor“ care i l'a dat? Și cine ne va garanta că, dacă vom consimți la dizolvarea partidului național, nu vom păți și noi la fel cu comoara „concesiunilor“ pe care ne-o făgăduiește guvernul?

Existența partidului național este condiția fundamentală, însăși temelia existenței noastre ca factor politic. *Ea este punctul cardinal asupra căruia nu admitem nici o discuție.* Înțelegem să se discute până la un grad, în jurul oricărui punct din programul național, punctul acesta însă e un *punct fix și indiscutabil.*

Am fi mai curând dispuși să primim o „pace“ dezavantajoasă sub orice alt raport. cu concesiuni puțin și problematice; sub raportul acesta însă rezistența noastră trebuie să fie de o înverșunare fanatică și absolut ireconciliabilă.

Partidul național e organul cel mai esențial al vieții noastre naționale. E plămânul prin care respirăm, e inima care bate și ne dă viață de orice clipă. Fără el, toate celelalte instituții și drepturi naționale ar fi iluzorii și de nulă valoare. Partidul național e rostul și garanția existenței noastre ca neam. Cine ar îndrăzni să l ucidă ar cădea sub loviturile zdrobitoare ale opiniei publice și dacă azi el ar muri, mâine ar reinvia ca pasărea Phoenix, căci el este nemuritor ca și însuș neamul nostru.

Am spus toate acestea fără autorizația celor ce tratează „impăcarea“, având însă siguranța că exprimăm și vederile lor. Cine ar consimți la desființarea partidului național ar fi pur și simplu un trădător național și un criminal. Și cunoaștem prea bine sentimentele și mentalitatea bărbaților noștri de frunte, decât să putem admite o clipă măcar ipoteza unei trădări naționale din parte-le.

Acesta e răspunsul pe care-l datorăm cetitorilor noștri alarmați, al căror număr din fericire nu e prea mare.

Din delegațiunea ungară.

Chestia evreilor din România. — Biroul naționalităților din Paris.

Delegații opoziționali sunt la largul lor în delegațiunea ungară și i-și varsă cu găleata năcazul și fiera lor veninoasă în contra ministrului Tisza și Berchtold folosindu-se în scopul acesta în cel mai detestabil mod de chestia Românilor de dincoace și de dincolo de Carpați. Avântul și prestigiul, pe care l-a luat țara românească, nu le dă nici o clipă pace. După ce evreul Vazsonyi a insultat în cel mai bădăran mod armata românească, a luat în ședința de ieri a delegațiunei ungare cuvântul din nou contele Karoly amestecându-se direct în afacerile interne ale statului român făcându-se apărătorul evreilor din România și cerând intervenția Monarhiei în favorul neamului evreiesc pripăsit pe plaiurile României. Avem impresia, că delegații opoziționali sunt direct *uneltele plătite ale alianței israelite*, căci altfel nu ne putem imagina ca un conte de viță veche maghiară, care trebuie să vadă doar cu ochii săi proprii ce revagii au produs evreii din Ungaria în sânul aristocrației și societății maghiare, — să se facă apărătorul unui neam, care a monopolizat în Ungaria banul, pământurile ba chiar și literatura, mentalitatea și moravurile societății ungurești. Șovinismul nostru par însă atât de obișnuit de ură și groază față de elementul românesc, încât și-au perdut cu desăvârșire cumpătul.

În fața acestui *ipuhou de insule și calomnii la adresa României, ne întrebăm, că oare nu se impune un răspuns demn și categoric din partea României*, căci ar fi un păcat de neiertat dacă în toial acestor atacuri sistematice nu s'ar găsi în Corpurile legiuitoare române bărbați, cari să răspundă cu demnitate la această *campanie sistematică de insule și amestec în afacerile interne ale României*, punând pe calumniatorii țării la locul care li se cuvine? Debaterea

actuală asupra răspunsului la mesajul Tronului în Corpurile legiuitoare române este, credem, cel mai bun prilej pentru această manifestare, pe care o cere și trebuie s'o ceară atât opinia publică românească dela noi ca și din România.

Tot cu scopul vădit de-a ațîia ura Maghiarilor în contra Românilor un alt aristocrat maghiar, contele Hadik, a ținut să se ocupe de tratativele de pace româno-maghiară, aducându-le în legătură cu activitatea biroului naționalităților din Paris, care, după cum pretinde speriatul conte, nimicește prestigiul Ungariei în străinătate. Cere în consecință măsuri energice în contra acestei campanii imaginare.

Trebuie că mare groază a cuprins sufletele șovinismilor noștri în urma tratativilor de pace inițiate de contele Tisza, căci altfel nu nu putem esplica, cum ei se agăț de ori-ce articol de ziar și de ori-ce informațiune pentru a da semnalul de alarmă în contra unor cai verzi pe păreți.

In următoarele dăm în resumat debaterile ședinței de ieri a delegațiunei ungare.

Interpelațiunea contelui Hadik.

Contele Hadik întreabă mai întâi pe ministrul de externe că cum dorește să apere interesele economice ale Ungariei în fața schimbărilor teritoriale săvârșite în Balcani. Protestează apoi în contra încercărilor ce se fac pentru a câștiga prietinia României prin concesiuni făcute Românilor din Ungaria în împrejurările actuale n-ar fi permis să continue tratative cu România, fiindcă aceasta produce neliniște în țară. Orștorul *ceste părți din interviuul acordat „Gaz. Tr.“ de deputatul Vaida și din interviuul recent al d-lui Dr. Mihali acordat ziarului „Az Est“*, în acest din urmă se semnalează, că Românilor le-a succedat (?) să se împace cu elementul maghiar. Hadik protestează în contra faptului, ca să se dea Românilor drepturi deosebite în contul celorlalte naționalități și cere în schimb să se introducă o administrație cinstită

Grazia Deledda.

Doa minuni.

— Fine. —

»Ce s-a întâmplat?« întrebă Zia Batōra pe o cunoscută.

»O fată a fost cuprinsă de diavolul!« răspunse aceea îndușoșată; după liturgiile preoților vor scoate din ea duhul necurat. Cine știe, cine știe, se minune va mai face Maica Domnului...«

»E istorisă toate aceste lucruri grozave cu o voce plină de mister și același lucru era spus din gură în gură printre camenii din biserică: Fata avea în trupul ei sufletul blăstămat al unui preot...«

»De unde e?«

»Din Ală! Ascultă, cumătră...«

»Demonul, scos de cătră un alt preot, nu aflase intrare nici în cer, nici în purgător și nici în iad. Și înainte de a fi putut ajunge în acest ultim loc, el trebuia să rătăcească un timp oare-care pe pământ hrănindu-se cu carne și sânge de copil nevinovat. Acum se sălășluise în sărmana fetiță din Ală; și despre aceasta se povesteau lucruri îngrozitoare. Sărmana micuță nu mai avea liniște, nici pace; vocea ei era vocea duhului necurat, și vai și amar era dacă i-se arăta un lucru sfânt: ea îl scuipa, îl ocără, îl blăstăma și-l rupea în bucăți, cu o

putere nepotrivită pentru vârsta și trupul ei slabit.

Zia Batōra asculta cuprinsă de fiori și privia în jurul ei, doar' va putea să observe pe nefericita fată.

»Nu e în biserică!« îi spuse o cunoscută; »după sfânta liturgie o vor aduce înăuntru legată.«

»Dacă însă Madona noastră va face minunea și duhul cel rău va părăsi trupul acestei fetițe, nu va intra el în alt trup, dacă așa e soarta lui?«

»Asta n-o știu!« spuse cealaltă distrată. »Maica Domnului va face doar pe deplin minunea și va trimite duhul în iad, dacă cum-va din îndurare nu-l va trimite mai întâi în purgatoriu...«

Slujba se începu. În câteva minute întreagă biserică fu arhiplină. Oamenii steteau înghesuți unul în altul, înăbușiți de căldură și de încordarea de a vedea pe fata cuprinsă de necuratul.

Nuram Zia Batōra nu se mai cugețea la aceasta. Fața ei devenise mai palidă ca de obicei și ochii îi erau ațintiți asupra altarului; în realitate însă privirile ei erau îndreptate cu totul în altă parte.

Lângă Batōra era o bancă, în care steteau trei femei. Una din ele ținea în brațe un copilăș, o minune de copilăș cu bucle bonde care nu era decât de vre-o câte-va luni; fata frumoasă a mamei cu părul negru era însă slabă și palidă.

Era Sadurra, sârcăcios îmbrăcată și într-o stare mizerabilă. Ea locă o zări pe mama, a cărei față era rece, palidă și indiferentă, și se silea din toate puterile să nu erumpă în plâns. Pentru ce, pentru ce nu-i arunca o privire cel puțin copilășului, nepoțelului ei, care purta numele bu-nicului său omorât mișelește, și care era frumos ca o ieoană?

Ah, Zia Batōra cu siguranță tremurâ de ciudă și blăstăma căpșorul blond al nevinovatului copilăș.

Cugetând astfel, Sadurra plângea în sufletul ei și se simțea îndemnată să iasă din biserică.

Zia Batōra nu blăstăma copilășul; vederea lui domolise într-o câțva mână trezită prin prezența Sadurrei. Ea încă nu-l văzuse pe micul ei nepoțel și fiindcă nu-l văzuse, nici nu se cugețase nici când la el.

Nici pe Sadurra nu o văzuse de multă vreme. Și cât de schimbată era nenorocita, ea, necinstea familiei, batjocura oamenilor! Arăta ca o cerșitoare, ca o... Zia Batōra nu se aprofundă însă în sentimentele sale, căci altcum, nu numai că nu ar fi fost mândră, dar inima ei ar fi trebuit să fie plină de compătimire față de fca sa.

O, tu, Maica Domnului cea bună ce frumos era copilășul! Ochii săi erau întocmai ca ai răposatului — și nu sămănă de loc cu neamul ticălos al lui Niegliu, dar absolut de loc...!

Slujba continuă și deoarece până la cuminerea nu mai era mult, în biserică se făcu tăcere.

Zia Batōra se ruga numai din buze. Ea nu vedea și nu auzia nimic, nimic afară de răsvărtirea din sufletul său. Mâine, durere, umilire, gingășie, amărăciune și blândețe, ură, compătimire și iubire îi umplea sufletul sălbăticit pe jumătate... Fața însă îi rămăsese neschimbată, numai buzele îi tremurau ușor roșind rugăciunii.

Când fu la cuminerea, oamenii ingenunchiară, cum putură, unii peste alții,

»Isuse, Isuse!« murmură Zia Batōra, îngropându-și fața în palme. »Prea sfântă Fecioară! fie-vă milă de mine!«

Ea simți ochii Sadurrei ațintiți asupra-i și în suflet o durere adâncă. Ce bucuros și-ar fi sărutat ea nepoțelul — și ce bucuros i-ar fi dat cu capul de păreți! Cu siguranță, Sadurra se arăta atât de nerușinată față de ea, numai pentru ca să-i trezească din nou în suflet toate chinurile înduratei! Și din nou o cuprindea mânia, necazul și rușinea. I-se părea că toate femeile din Bitti, ba chiar și din cele streine o priviau pe Sadurra, râdeau și îi băteau joc de ea.

Dumnezeule sfinte, ce liturgie îngrozitoare era aceasta!

Când slujba era aproape de sfârșit, încordarea și agitația mulțimei crescă. Chiar și bărbații, negustorii și fiicării mai tineri se înbutziseră în biserică. Mai multe femei leșinară.

Sus, înapoia balustradei altarului, steteau mai mulți carabinieri, cari de-

deau un aspect ciudat întregului tablou.

În cele din urmă un murmur, ce nu mai conținea, străbătă prin mulțime: îndrăcita era condusă în biserică.

Era o fetișoară, în costum Sardinian, de postav negru, slabă și foarte palidă, cu niște ochi curioși, în cari de fapt strălucia o fiacără diavolească. Ea era strâns legată și nu se opusa, nici nu vorbi nimic în decursul evocării spiritului necurat. Când i se dădu însă să sărute sfânta relievie, ea făcu o larmă într-adevăr diavolească.

Femeile pâliră la față și o tăcere adâncă se făcu în biserică.

Fata în adevăr inspira groază: ea țipa și urla cu o voce profundă bărbătească, blestemă și scuipă relievia, vorbea latinește și spunea cele mai oribile lucruri.

La altar, cu fruntea proptită pe o treaptă, ingenunchiase o femeie, al cărei corp era zguduit de un plâns cu sughițuri.

Zia Batōra privia mai mult la această femeie, care era mama fetii, și o milă de nepus o cuprinsese. I-se părea chiar, că ea înțelegea jeluirea întreruptă de suspine a nenorocitei...

Oamenii începură din nou să-și goptească unul altuia și în murmurul acesta care ieșea din sute de guri și umplea toată nala bisericii producând un echo misterios, Zia Batōra auzia numai cuvintele ce i-le spunea ei femeia din Ală: »Nu e pe fața pământului mamă mai nenorocită decât mine,

Vazsonyi: O politică bună democratică!

Hadik: Rog să se îndrume funcționarii din comitate, ca să procedă cu fecine, fără considerare de...

Vazsonyi: Poate vrea să facă câțiva baroni Români? (Iaritate).

Hadik adresează de încheiere o interpelație ministrului de externe, prin care îl întreabă:

1) Fi-va de-acum înainte situația Monarhiei în ce privește nizuțiile noastre externe comerciale mai favorabilă?

2) Ținea-va cont ministrul de externe în viitor de tratativele comerciale cu statele balcanice, ca să nu se mai continue politica de »bacșișe«.

3) Are ministrul de externe cunoștință, că în Paris se află un birou al naționalităților, care stă în strânsă legătură cu naționalitățile nemaghiare și care plasează în presa mondială articoli injurioși, în cari se afirmă, că în Ungaria naționalitățile sunt oprimate, atârnând astfel opinia publică din streinătate în contra noastră?

Interpelația lui Károlyi.

A urmat la cuvânt contele Károlyi Mihály, făcând o interpelație în chestiunea Evreilor din România. Și de astădată guraticul conte și-a băgat nasul unde nu-i fierbe oala, apărând cauza jidovească din un alt stat, pe care...

Károlyi citează paragraful tratatului din Berlin, prin cari se împune României a acorda drepturi Jidanilor. Dar România n'a dat nici un drept. Jidanii sunt considerați și azi ca streini și nu se bucură de nici un favor.

Ministrul englez Grey a cerut și el egala îndreptățire a Jidanilor. Iar rezidentul României la Londra, Mișu l-a asigurat, că se va da egalitatea în teritoriile anexate. Dar nu s'a făcut nimic. Înainte de războiu Românii au îndemnat pe Jidani să se înroleze în armată, că vor fi recipiați, dar acum nu se țin de cuvânt. S'a pronunțat și regele Carol și a zis între altele:

— Deși iubesc pe Jidani, rezolvirea chestiunii evreești o țin de delicată, pentru că chestiunea această nu e religioasă, ci mai mult o chestiune de naționalitate și de rassă.

De aci se vede — a continuat cu falșitate Károlyi — că România aplică o măsură acasă și alta d. e. în Ardeal, unde Românii ardeleni au drepturi deplin legale cu Maghiarii (Altă minciună! — Red.).

J. P. v. triu, șeful clubului jidan din București — zice Károlyi — a declarat, că tripla alianță a voit să intervină odată în favorul Jidanilor, dar guvernul român a răspuns, că fostul ministru de externe conte Andrassy a luat garanția, că monarhia nu va interveni în favorul Jidanilor, iar România s'a obligat că nu va răscoli cauza Românilor din Ardeal. (A treia minciună! Astfel de învoiceli n'au fost niciodată! — Red.). Nu știe ce e adevărat din aceste, dar — zice Károlyi — chiar dacă s'a obligat prin promisiune contele Andrassy, obligamentul încheiat, din cauză că România a răscolit cauza Românilor din Ardeal. (Când? Prin ce și prin cine? A patra minciună a lui Károlyi. — Red.).

Pentru ce vii tu aici să plângi și să te jeluiești? Ce voleyși tu? Ce dorești? Eu sunt mama cea nenorocită! Tu poți prinde cu mâna pacea și liniștea ta — și numai mândria ta e aceea care o respinge, o Batōra, Batōra!

Da, de fapt, Zia Batōra își auzea numele, de mil de ori repetat de echo; pe asta putea să jure. Și cuprinsă de o căință fără de veste, de o gingășie curată, ea ar fi dorit să se întoarcă, ca să poată săruta copilul Sadurrei, care se afla în imediata sa apropiere; dar nu putea, încă nu era în stare, deși simțea că nu va putea ieși din biserici fără să facă aceasta...

Emoțiunea, în care scena ce se petrecea la altar înaintea ochilor ei, transpusese sentimentele sale, făcând să d'spară durerea ei lăuntrică, în timp ce vederea acelei dureri mute și nemărginite de amăd, trezi și jubileea ei de mamă, de atata timp adormită.

Suspinele femeii din Ală erau atât de puternice, încât întreceau larma produsă de svârcolirile fetei. Zia Batōra le ascultă cu groază. Ea nu știa pentru ce, dar i-se părea că se înăbușe.

Indrăcita sbieră încă și acum și spunea, în cuvinte latinești, sardice și italienești cele mai grozave blasfemii la adresa lui D-zeu.

Legăturile și-le rupseseră și trei bărbați voinici abia o puteau birui; nici unul însă nu o putu face să sărute relieva. Preotul continuă însă slujba pentru scoaterea dracilor, și oamenii, obosiți de

Pe baza acestora Károlyi interpelează pe ministrul de externe, că:

Nu e aplicat a provoca puterile signatara ale tratatului din Berlin să intervină pentru drepturile Jidanilor din România, în sensul tratatului de Berlin, dar așa, că aceste drepturi să se extindă și asupra Jidanilor din cadrilater?

Are cunoștință ministrul de externe, că guvernul Britaniei a făcut un astfel de pas (Nu e adevărat! Cea din urmă minciună a lui Károlyi pe ziua de ieri! — Red.) și ce atitudine a luat guvernul extern față de acest pas?

Răspunsul lui Berchtold.

În ședința de după amiază contele Károlyi și-a primit răspunsul meritat la minciuna. I a răspuns contele Berchtold. Răspunsul e scurt, dar precis, reducând la nul toate svârcolirile lui șoviniste.

Iată ce a zis Berchtold: În chestia egalității Jidanilor din România n'ar putea fi vorba decât de intervenirea tuturor puterilor europene, dar nu crede că s'ar putea face un astfel de pas. Nu este în interesul monarhiei a lua inițiativa în această chestiune. Despre inițiativa ce ar fi făcut-o afirmativ Anglia, nu are cunoștință. Dealțul României consideră această chestie de o chestie curat internă și chiar în urma acesteia o intervenție ar da de greutate. Pe monarhie nu o interesează de loc această chestiune.

Contele Károlyi a declarat că nu e mulțumit cu răspunsul, dar declarația lui e fără importanță.

Obraznicii.

Vorbirea lui Károlyi este întreagă o obraznicie, în felul cum se amestecă în politica internă a României. Dar în cursul vorbirii lui au făcut unii deputați observări, chipu de spirit, cari trec și, ele de manifestații impertinente.

Când Károlyi a asemănat în câteva cuvinte pe Tisza cu Tako Ionescu, Vazsonyi, făcând aluzie la tratativele româno-maghiare, a strigat: — Da, căci doară primministrul Tisza e român onorari!

Iar când s'a amintit opinia regelui Carol asupra streinilor, Vazsonyi a zis: — Măcar că și el e un neamț imigerat!

Așa spirituali sunt Jidano-oligarhii!

Din Croația. Afară de câteva cercuri, rezultatul alegerilor e cunoscut din toată Croația. Alegerile supletorii nu vor schimba întru nimic situația. Marea majoritate o are coaliția.

Baronul Skerlec intervievat de un corespondent asupra situației, a zis că mai urgentă este rezolvirea convenției financiare cu Ungaria, apoi indemnitatea de buget. Va urma alegerea deputaților pentru camera ungară și alte chestiuni. Totodată Skerlec a constatat că alegerile au decurs fără tulburări și guvernul nu s'a ingerat în lupta electorală.

această scenă, vorbeau cu voce tare unii cu alții, uitându-și cu totul de locul unde se aflau.

De odată Zia Batōra observă, cum mama fetei se ridică dreaptă în piciorare și înceată de a mai plânge. Ca și când ar fi avut o inspirație, ea luă relieva în mână și o țin înaintea buzelor fetei sale.

Atunci se întâmplă un lucru minunat și mișcător: fata, a lucra farmec, atinse relieva, focol ochilor ei se stinse, ea căzu în genunchii și cu voce lină, ca de copil, rosti un Ave Maria.

»Fata mea!... Fata mea!« strigă mama, leșindu-și din fire de bucurie.

Minunea se întâmplase și mulțimea tăcu; toți înghenunchiară și răspuseră cu glas tremurător la Ave Maria al fetei. Femeile plângeau și suspinau și lacrimile lor erau o dovadă vie a fricei inexplicabile, naturale sau supraomenești, față de un fenomen, care le apărea îngrozitor și misterios, cu toată naturala lui.

Zia Batōra plângea împreună cu ele.

Când se întoarse spre casă, ea purta în brațe copilul Sadurrei, iar fca ei mergea alături. Și bunii cameni din Bitti, mândri de Madonna lor, își ziceau: »În anul acesta iubita noastră Maică a Domnului a făcut două minuni!«

C. Mușlea.

Din Agram se scrie, că rezultatul alegerilor a provocat acolo mare mulțumire și însuflețire. Alaltaeri seara s'a aranjat un conduct de torțe imposant pe strade, în onoarea Banului și a deputaților cu locuința în Agram.

Mandatul din Bichș-Ciaba.

Am dat știrea, după zările din B. d. pești, că mandatul de deputat din Bichș-Ciaba a fost oferit preotului reformat din Bpesta, Haypál Benő și că acesta a primit oferta. Partea din urmă a știrii se desminte. Haypál nu a primit acordarea de deputat, declarând că e prea ocupat pe teren bisericesc.

Discuția la mesagiul român.

Discursul d-lui I. Brătianu.

În ședința de Marți a Senatului s'a început dezbaterile răspunsului Senatului la mesagiul tronului. Primul orator a fost șeful partidului liberal, d-l Ionel Brătianu, care și-a terminat discursul deabia în ședința de ieri. În următoarele dăm în resumat partea primă a discursului d-lui I. Brătianu:

După cum în sesiunea trecută la răspunsul la Mesaj am aplaudat cu căldură pasagiile relative la devotamentul către Coroană, tot așa aplaud și acum aceste pasagi relative la Coroană și la dragostea către armată, consecvenți tuturor declarațiilor noastre.

Iarna trecută, spuneam că România trebuie cu orice preț să păstreze ascendentul ce l'a căpătat grație calităților sale, ascendentul și echilibrul în peninsula Balcanică.

Iar în cuvântarea la care și-a făcut rezervele d. președinte al consiliului spuneam că chestiunea echilibrului în Balcani e o chestiune de legitimitate importantă pentru noi conform legitimelor noastre tendinți în peninsula Balcanică.

Noi am fi acordat aplauzele noastre dacă răspunsul la mesaj s'ar fi mulțumit a constata rezultatele frumoase ale păcii dela București și ne-am fi bucurat de succesul d-lui Take Ionescu la Atena, grație prestigiului cel are România. În aceste condițiuni am fi aprobat în totul acest răspuns, dar dv. ați pus în răspuns și cuvântul »încredere în guvern«.

Pentru susținerea acestei afirmațiuni oratorul analizează documentele »Cărți verzi« ajungând la următoarele concluziuni:

Cartea Verde nu poate constitui un element în istoria României căci ea nu conține acte oficiale, ci memorii personale ale d-lui președinte al consiliului și conversațiuni confidentiale, cari nu ar face o bază de continuitate pentru un succes eventual.

Apoi au fost omise o mulțime de acte, din care s'ar putea vedea că până la cedarea Silistrei nu se vede o linie precisă de conduită hotărâtă și prevăzătoare a d-lui președinte al consiliului.

Până la protocolul dela Londra, acțiunea guvernului a fost șovăitoare; din 37 documente, abia 15 au fost raportate, iar până la mobilizare abia 4 documente publicate din peste 100 oficiale.

În general actele cari se publică spre a reconstrui astfel de acțiuni trebuie să fi complete și sincere.

Un fapt esențial reiese din Cartea Verde: În tot cursul negocierilor reiese obiecțiunea: de ce n'ați spus dela început că aveți interese în Balcani și ce interese?

În continuarea analizării Cărții Verzi oratorul arată că până la guvernul de colaborare, până la Kirklise Cartea verde n'a re decât 4 documente.

În timpul primelor evenimentelor din Balcani, d. prim-ministru era absorbit de chestiunea prea delicată și importantă a unui guvern de colaborare.

Din această cauză cabinetele străine au înțeles greșit pretențiile României Guvernul român cerea Turcia-Balcic și, la 10 Ianuarie, ministrul rus de aci, reporta la Petersburg că pretențiile României sunt neînsemnate și se reduc la cedarea unor fortificațiuni ale Silistrei. Și acest echivoc, primejdiuș intereselor noastre, a durat în tot timpul acțiunii noastre diplomatice, până la protocolul de la Petersburg.

D. ministrul de interne ne-a dat la Londră, o impresie de nehotărâre, aceeași ca a d-lui prim-ministru la București. Până la 27 Ianuarie, după cum reiese din Cartea Verde, nimeni parcă nu pricepea nici legitimitatea cererilor noastre, nici realitatea lor. Atunci la 27 Ianuarie, apare Silistra. De atunci Silistra intra în revendicările noastre.

Ce se întâmplase? Cartea Verde n'o spune. Se interpelase în parlament,

făcuse și partidul liberal declarația, și în urma acestora primul-ministru spusese: vrem Silistra, dar așa ca și cum Silistra ar fi fost tot ce ceream noi.

Urmează o perioadă în care d. prim-ministru cerea Silistra și nimeni nu-l credea. Nici un guvern străin nu ereda în seriozitatea cererilor noastre. Guvernul italian era nedumerit, guvernul englez de asemenea, așa reiese din Cartea Verde. Europa nu înțeleșese imediat schimbarea de ton a d-lui prim-ministru, lucru de care chiar d. sa se plânge. Nu de la început guvernul fusese convins că Silistra ne este indispensabilă. În cursul negocierilor și a format guvernul această convingere.

Puterile, în conferința dela Petersburg, erau convinse că dacă ne dau Silistra ne satisfac pe deplin și ele se simțeau ddoare să mulțumească cu recunoștință Bulgariei, pentru că le-a dat prilejul de a satisface cererile României și de a cimentea astfel amiciția între cele două state. Această neînțelegere se datora și faptului că în guvern nu era uitete.

Protocolul dela Petersburg n'a încheis însă procesul pentru că opinia publică a silit să se mențină procesul deschis.

După hotărârea dela Petersburg, d. prim-ministru ne vorbește întâi de trenul al doilea al României. De sosirea acestui tren însă nu se vede nimic precis că guvernul îl prevedea. La 10 Ianuarie, noi propuneam după cum reiese din notele ministrului bulgar, ce le trimetea guvernului său la Sofia, alianță Bulgariei. Vasăzică, nici vorba de tren. (Iaritate).

Și d. prim-ministru nu se grăbea totuși să pună mâna pe geamantan și să plece, căci spunea: dați-mi Silistra și vultu rămâne imposibil la t t ce se va întâmpla ulterior. D. prim-ministru crede că o intervenție a României atunci ar fi provocat o conflagrație generală. Vom vedea cum s'ar fi provocat această conflagrație.

La orele 5 și 45 m., ședința se ridică.

Adunări comitatense.

Comitatul Caraș-Severinului a ținut în 13 Dec. o adunare extraordinară în care s'au constituit din nou comisiile municipale și s'au votat unele chestiuni de ordin administrativ.

Urmând la ordinea zilei mai multe curende, la propunerea d-lui Dr. G. Dobrin comitatul se alătură la curenda municipiului Hodmező-Vásárhely, ca să se ceară ca concentrările la armată să aibă loc în lunile Aprilie și Septembrie, când agricultorii noștri sunt mai puțin reținuți dela lucrul câmpului.

La curendele comitatelor Hont și Gőmör în chestia reformei curții cu jurați și a legii de presă, propune comitetul permanent, ca din considerare, că prima e deja lege votată gata și a doua se debate deja în dietă, să se treacă peste acestea la ordinea zilei.

Dr. G. Dobrin recunoaște, că relativ la reforma curții cu jurați este curenda întârziată, dar relativ la reforma legii de presă se mai poate face ceva în ceasul al 12-lea. De aceea propune să se prezenteze o adresă camerei, în care arătându-se, că așa zicând întreaga țeară e conștientă reformei plănuită, care desjînțiază de dreptul libertatea presei și ne lipsește chiar și de posibilitatea de a mai avea o presă independentă față de organele guvernului, mai este încă timp să cerem modificarea proiectului de lege și să nu întârziem.

Se primește propunerea comitetului permanent.

Comitatul Sibiiului a ținut alaltaeri o adunare extraordinară alegându-se diferitele comitete și comisuni. Dintre membrii români au fost aleși în comitetul central d-nii Dr. I. Fruma, N. Hențiu, Dr. L. Borcea și Ștefan Stroia. În comisiunea administrativă d-l N. Ivan. În comitetul stabil d-nii Dr. L. Borcia, N. Ivan, Dr. V. Preda și I. Preda. În comisiunea pentru calea ferată comitatensă d-l I. Preda.

Din celelalte hotărâri mai sunt de relevat următoarele: Viconotarul comit. Al. Simionescu a fost înaintat în clasa a noua de plată.

O dezbateră mai lungă s'a încins la bugetul orașului Sibiiului pentru anul 1914 și cu deosebire în jurul dotațiunii școlilor românești din Sibiiu. Oratorii români, d-nii I. de Preda și N. Ivan au constatat pe baza unui vast material de cifre că dotațiunea școlărilor românești din Sibiiu e prea mică în raport cu dotațiunea celorlalte școli. Prin urmare bugetul orașului nu se poate aproba până nu se vor satisface cererile Românilor urcându-se suma dotațiunii școlărilor românești. Bugetul să se țină deci în suspens până ce se va rezolvi chestia dotării.

Contra cererii Românilor au vorbit primarul Dörr și Dr. I. Orendi. În

cele din urmă majoritatea membrilor sași au votat bugetul.

Cronici bucureștene.

Gesturi princiare: A. S. R. Prințesa Maria între văduvele și orfanii anului 1913. — Cine e Mendel Grünberg, zis Milian și Maximin?...

București, 3 Dec. v. 1913.

Cel mai greu bătut de holera, între ținuturile țării, a fost Oltenia — și în deosebi județele dunărene, Dolj și Romanați. Acolo s-au stins ultimele focare. Aceste două județe, ca și — într'o măsură — alteile din Muntenia, erau expuse, prin însăși situația lor geografică. La hotarele lor s'au aruncat podurile pe cari s'au scurs, apoi, dincolo și înapoi, atâta puzderie de oameni — și în câmpiile lor au tăbărit atâtea regimente contaminate de holera. După ce, dar, grozava molimă și-a luat tributul din regimentele oltenesti, a secerat, apoi, cu sutele viețile celor rămași ori înapoiați în sate.

De acela A. S. R. Prințesa Maria are azi atâția orfanii prin satele din Dolj și Romanați. 140 văduve sărace cu 352 copii și încă 202 orfanii au rămas prin părțile acestea fără siguranța zilei de mâne.

Acum când iarna își vestește rigurile ei de mâne, A. S. R. Prințesa Maria a plecat din nou în mijlocul celor pe cari, în zilele grele ale flagelului, îi mângâiasse ca nimeni altul! Se știe cât de binefăcător a fost acest exemplu al A. S. R. și cât de mult a mișcat atunci vizitarea lazaretelor holericici atât din partea Reginei de mâne a României ca și din partea Suveranului iubit de astăzi.

A. S. R. ținea să împartă personal celor 140 văduve și 202 orfanii suma de 55.000 lei adunată pentru danșii și spre acest sfârșit, Duminecă a străbătut, din sat în sat, ținutul acesta în care a rămas atâtea dolii și lipsă.

Faptul că A. S. R. duce pentru acei copii scut împotriva greutăților iernei, dovedește că solitudinea pentru săracii cari și-au pierdut astă-vară soții și părinții nu a fost un sentiment trecător și că, fie inițiativa privată fie statul, vor continua și pe viitor să îngrijească cu mijloacele lor de creșterea acelor copii ai țării...

Sambătă consiliul de revizuire a pronunțat decizia, prin care respinge recursul împotriva sentinței consiliului de războiu al corpului V. de armată, recurs făcut de ziaristul evreu Mendel Grünberg, zis G. Milian și Maximin. Milian o fi, așa... de hăstăru d-lui Mille, care are și d-lui un făt — cică literar — cu același nume: Dinu Milian, e-decă Mille Costică... Maximin, o fi ca să nu uite Israelul că e deja și Merdel.

Acum, ori Mendel ori Grünberg ori Maximin e indiferent, va avea să facă o irchisoare de 4 luni pedepsă, care, fără îndoială e mult sub vinovăția acestui îndrăzneț slujitor al Israelului în România.

Sunt foarte puțin cunoscute cetătorilor »Gazetei« faptele soldatului Grünberg, acest al doilea Netter Comărnescu, chemat să forțeze porțile cetăteniei românești pentru întreg blocul mobilizaților »vămănteni« și pentru neamurile lor cât mai îndepărtate.

Statul personal al soldatului completăș Mendel Grünberg ne arată că, în August 1908, fiind chemat în gardă, nu s'a prezentat. E dat nesupus. A făcut ce a făcut, însă, și n-a fost judecat. În Maiu 1912, e concentrat pentru instrucția regimentului 21 — și nu se prezintă. E din nou dat nesupus. Nu e însă, nici de astă-dată, judecat, — deși legea o prescrie categoric.

În Iunie 1912 e mutat la regimentul nou înființat 40 Calugăreni. În Septembrie acel an, fiind chemat la concentrare, vine cu un bilet fals de intrare în spital... Frauda se dovedește, întru-cât, se vede, în acest regiment Jdanul găsește mai multă severitate, (un motiv ca ura lui față de acest regiment să crească până când a luat porțiile cari l'au adus, în fața consiliului de războiu). În regimentul 40 a fost pus, deci în front. Dar când să plece regimentul în Dobrogea — pentru manevrele din ajunul războiului balcanic — Grünfeld, zis și Maximin, pur și simplu fuge din gară împreună cu alți evrei. E dat dezertor și adus de forță publică. După manevre e judecat și condamnat la trei luni de zile închisor pentru dezertare. Intervine pentru acest »ridictăre« al »Adevărului« Mille (probabil nu pentru prima-dată dar în zadar...

Și acest pretins om cult, acest evreu, care trecea prin atâtea găinari, din alnic lecții oamenilor de stat în paginile »Adevărului«!

După ce se înapoiază de peste Dunăre, își scrie »Impresii« sale din campanie, dintr'un regiment în care nu se găsiseră prcăbil gradați corupți sibili...

Și iată cum se răzbuună evreul în „impresii” lui pe oamenii cari nu i-au îngăduit să facă armată, așa cum o înțelege ori ce evreu:

„Colonelul Petala, prin purtarea lui, era unul care, o afirm categoric, ar fi fost între cei dintâi cari ar fi căzut (de glonț lui Mendel ori al altuia).”

„Oamenii abia așteptau să li se dea cartușe de manevră pentru exerciții, ca să poată strecura în timpul forurilor cartușe de război, să culce la pământ pe acești nemernici.”

„Într'ată a îngrozit regimul, la acest regiment pe oameni, încât, la o două mobilizare, chiar dacă n'ar mai fi nici un ofițer din cei actuali la regiment, oamenii nu vor mai veni la 40 Călugăreni.”

Iată o operă criminală, pentru care într'o altă țară —, de sigur mai civilizată decât România, — d-l Grünberg ar fi fost trimis la muncă silnică pe viață alături de un Goliescu! În România însă i s'a dat 4 luni închisoare și a mai avut cutegan să facă recurs!

Dar același Milian, pentru a-și putea susține calomniile și, deci, spre a se putea răzbuna pe oastea care l'a luat în fotoliul redacției, a publicat, în „Adevărul” prețirise scrisori de ale unor camarazi din regimentul 40, inventate de el. Astfel a fabricat scrisori din partea soldatului M. Stănescu, sergentului T. Gh. Ionescu, sergentului V. Keilhauer, sergentului G. Popescu-Turnu, alături de partea sergentului Alexandrescu din partea soldatului Allons Maer. Scrisorile fabricate le-a publicat în pag. I și a doua a ziarului, iar desmințirile acestora în pag. ultimă între reclame...

Acesta e Mendel Grünberg zis Milian Maximin — și a primit numai 4 luni închisoare!

Și cu toate acestea, atâți români — fără să-ți poți explica pe ce temei — afirmă, atunci când evreii li-o cer, că Israelul a răspuns cu „avânt patriotic” la chemarea țării.

Am înțelege pe d-l Mille, dar pe ceilalți nu tocmai...

Corespondent.

Scrisoare din Viena.

Comemorarea lui Vlaicu. — Constatări!

Viena, 14 Decembrie 1913.

În cadrul unei conveniri sociale am mică pretenție societatei „Clubul Român” a ținut să comemoreze ieri în 13 c, la împlinirea aior 3 luni dela moartea sa pe geniul românesc Aurel Vlaicu.

A trecut un an și mai bine de când mândrul șoim ardelenesc a secerat aici la Aspern în fața lumii culte mari victorii pe terenul aviației; și de atunci toată lumea românească de pretutindenea l-a îndrăgît și l-a admirat atât de mult încât azi vede în Vlaicu pe solul zilelor noastre de mai bine!

Seara noastră dedicată memoriei marelui dispărut însă nu a avut darul să fie la nivelul acela, la care se impunea din partea tuturor să-l ridice! Deși chemați mulți — sau prezentați puțin — o constatare așa de tristă!

Am văzut însă în deosebi, că au sargat cu multă dragoste un grup de tineri studenți de pe la diferite facultăți, fapt care e foarte semnificativ, deoarece soc. „Clubul Român” din nemăritare totdeauna a fost mai mult ignorată decât sprijinită din partea tinerimii. — Azi însă mergem spre mai bine!

Remarcă că nu s'au ținut conferințe, nu s'au spus biografii, etc. cari nu ar interesa într'u atâta publicul, ci mai mult s'a cetit din ceea ce s'a scris mai din cu ocaziunea sfârșitului fatal al lui Vlaicu, — dar aceea ce s'a cetit a fost interpretat și redat cu atâta simțire și frumos.

S'au achitat în mod demn față de amintirea lui Vlaicu d-nii studenți: dl. Alex. Isecanu filoz. dl. A. Oprisa acad. dom. dl. Aurel Dorofteiu iur., dl. Radu Fodor ac. com. și dl. I. Beu măiestru tehnic, cari au ținut să ne cetească și să ne predea tot ce au aflat mai bun și mai demn pentru marele dispărut.

Am trăit câte-va momente pe culmele Carpaților falnici, pe valea Pravelei nefericite și a Murășului. Când mi s'au zis: „cel din urmă sbor...” a-m-am impresia mișcătoare că trăim adevărate clipe de crudă realitate!

Impresii din văzduh, ale curajului copil care sburase la Binținți mai întâi, cu un aeroplan de lemn tras de el, au stărnit în sufletele tuturor

o răcoare, un fior misterios. Cruda realitate a dovedit că, a ispișit și Vlaicu minunea furată Dzeirei!

Redarea iconiei fericitului și în același timp al nefericitului părinte, — Nenea Dumitru — ne-a transpus în sufletul acestui țărăn modest și cumete, — ne-a pus înainte sufletul și firea țărănului român ardelean pururea resemnat și mulțumitor la Dzeu și pentru bine și pentru rău!

Domnul a dat, Domnul a luat... fie numele lui binecuvântat! — verbele Nenei Dumitru, ne întăresc mult în convingerea că neamul nostru e chemat să mai deie încă eroi-martiri, cari se realizeze visul lui Aurel și al neamului întreg!

În pauză s'a făcut contribuiri benevoale la fondul „Inginer Aurel Vlaicu” creat de societate pentru a servi ca mână-poimână de ajutor tinerilor veniți la Viena pentru a se perfecționa în ale tehnicii, mecanice, etc.

Iar pentru convenirile ce vor mai urma pe lângă că ficcare seară e dedicată într'u sărbătorirea vreunui mare bărbat al neamului, se mai anunță o serie întreagă de cursuri de „Istorie națională” ale d-lui Alexandru Isecanu filoz., începând cu venirea noastră pe plaiurile Daciei și până la mobilizarea României în 1913.

Veniți mulți, veniți cu tot dragul la aceste cursuri academice, să auzim istorie națională, să ne încheșăm rândurile pe terenul tuturor cunoștințelor, căci Vlaicu sârmanul ne-a indicat deja calea spre idealul mare și sfânt!

În legătură cu recentele desbinări și neînțelegeri interne, atât de regretabile ce s'au ivit iarăși în sânul societății surori: „România Jună” în urma unor frecări personale vrednice de a fi înăferate și scoase din societate, avem impresia că d-nii cu partidele nu-și dau seama de pericolul cu care amenință chiar existența societății.

Atât de astădată.

ȘTIRI.

— 5 Decembrie 1913.

Fiind Vineri sărbătoare, (Sf. Nicolae) numărul proxim al ziarului va apare Sâmbătă seara.

Știri din România. În comandamentul general al armatei române s'au făcut câteva schimbări importante:

D-l general de divizie Gr. Crăciunescu, comandantul corpului II de armată, înaintându-și dimisia, aceasta i-a fost primită de către ministerul de război, care a dispus trecerea d-sale în cadrele ofițerilor generali de rezervă. D-l general de divizie D. Costescu, comandantul corpului I de armată, a fost numit comandant al corpului II, în locul d-lui Crăciunescu demisionat, iar d-l general de divizie Al. Averescu, șeful Marelui Stat major a fost numit comandant al corpului I de armată.

Se crede, că d-l general Harjeu, actualul ministru de război, în urma eșirii sale din guvern, va fi numit în demnitatea de șef al Marelui Stat-major.

S'au terminat toate formalitățile privitoare la înființarea Institutului internațional de petrol, pentru care înțepinderile petrolifere vor subscrise 80.000 lei anual; iar zilele acestea se va alege comitetul diriguitor definitiv al acestui institut.

Alaltaeri s-a relins în București d-l colonel Pavlovici, unul din delegații comitei sârbe pentru ridicarea podului peste Dunăre. Dânsul fusese la Belgrad pentru a lua unele instrucțiuni în ce privește punctul ales pentru ridicarea podului, dela guvernul său. Întorcându-se d-sa în București, delegații s'au întrunit la ministerul lucrărilor publice, unde d-nul colonel Pavlovici, a făcut comunicarea, că guvernul din Belgrad aprobă construirea podului în punctul ales de delegații români la Tigănuș-Palanca. În urma acestui răspuns, comisiunea a hotărât alegerea unei sub-comisiuni, care să înceapă studiarea terenului.

Subscrierile făcute până acum, în București, pentru societatea de navigație „România” se urcă la 25 milioane. Totalul sub-

scrierilor făcute în provincie nu se cunoaște încă.

Alaltaeri au sosit în București AA. LL. RR. Prințesa Maria și Principele Carol, venind din județul Roman, unde au distribuit prin comune, ajutoarele familiilor rămase pe urma celor morți de holeră.

Cererile zăriștilor Millian și Statie Teodorescu de a fi liberați până la deciziunea Inaltei Curți de casație în recursul făcut, au fost respinse și ministerul de război a dispus menținerea lor la închisoare.

Ministrul din București al Austriei, contele Czernin, a plecat alaltaeri la Viena. În timpul absenței sale va fi substituit de baronul Haymerle.

Pentru monumentul Aurel Vlaicu am primit cu posta de azi suma de 25 cor. 90 fl., colectată din prilejul căsătoriei tânărului Ion G. Cimpocă din Dârste, la „hora miresei”. Baniii ni s'au trimis, prin epitropia parohiei Dârste. Au contribuit următorii d-ni: Petru Pavel 5 cor., părintele Ioan Broșu, Ion Cimpocă și Ion St. Barbu câte 2 cor., Stefan Popovici, Aleces St. Mărcuș, Ion I. Secelean, T. I. Togoș, Daniil Martin, Ion D. Moșu, Ion Neguș, S. D. Moșu, D. D. Moșu, Stefan St. Barbu, Gheorghe Al. Barbu, Nicolae Bărsan câte 1 cor., George Moldovean 60 fl., Stefan Murașoiu 50 fl., Ion T. Oltean 50 fl., Ion Vidrigescu 50 fl., G. Aldulea 30 fl., N. Mărcuș 20 fl., Ion Voina 20 fl.

Pentru fundațiunea „Aurel Vlaicu” din Viena — după cum ne anunță Soc. „Clubul Român” din Viena — au binevoit a contribui: D-l Dr. Lazar Popovici 10 cor., d-șoara Eugenia Roman, d-na Eufrosina Cârștiuc și d-nii: Petru Buba, Roman Chirilă, Emil Muscă, Sever Zurgav, Nicolae Varză, George Banulescu, George Pușcaș și George Bou câte 1 cor., d-l Emil Mihalțian și d-l Curiața câte 40 bani, George Moroșan, Nicolae Ciupar, Iosif Hirișcău și Mihailu Radu câte 20 bani. Cu totul 21.60 cor., cari adăogându-se la suma publicată mai înainte de 24 cor. 52 bani, rezultă că s'au încasat până acum 46 cor. 12 bani.

Numărul nașterilor în decreștere. Din datele referitoare la luna Octomv. ale oficiului statistic, reiese, că în această lună numărul nou-născuților, în Ungaria, a fost de 58.680, iar al morților de 39.294, rezultând astfel un spor al populației de 19.386. Față de aceeași lună a anului trecut datele statistice arată un rezultat trist, căci numărul născuților în luna Octomvrie a acestui an e mai mic cu 6641, iar al morților mai mare cu 4571 decât al celor din aceeași lună a anului trecut, așa că privind raportul acestor două luni, numărul sporului populației a scăzut cu 11.012. Mai trist apare însă rezultatul datelor statistice, dacă comparăm primele 10 luni ale anului trecut cu aceleași luni ale anului 1913. În acest raport, numărul nașterilor din ast an a scăzut cu 24.436, iar al cazurilor de moarte a crescut cu 6.625, prezentând astfel o scădere de 31.088 față de sporul populației din anul trecut.

Se manifestă în toate părțile, mizeria de care e bătut statul ungar.

Moartea cardinalului Rampolla. Eri noapte a încetat din viață cardinalul Marian Rampolla, în etate de 70 ani. Rampolla avea pe vremuri mare influență în Vatican și fusese unul din cei mai energici luptători pentru restabilirea domniei lumeste a Vaticanului. Pe timpul papei Leo XIII, el era adevăratul conducător al bisericii romano-catolice, iar după moartea acestuia era să ajungă pe tronul papal, dacă alegerea lui nu era zădărnicită de protestul ministerului de externe austro-ungar.

Sărbătorirea Carmen Sylva în Bucovina. Din Cernăuți ni se scrie: Societatea „Junimea” de aici va aranja două festive teatrale, din prilejul aniversării de 70 de ani de la nașterea poetei Carmen Sylva, regina României și spre a serba jubileul artistic de 25 ani al d-lui Dr. G. cav. de Pantasi. Se vor reprezenta: melodrama „Sufletul și muzica” cu versurile de Carmen Sylva, și feeria națională „Cântecul Neamului” de d-l G. cav. de Pantasi.

Atac contra unei întărituri. Se anunță din Trieste, că de câteva nopți santinelele fortului „Batterio Civezzano” au fost bombardate cu pietre, fără a putea fi descoperiți făptuitorii. Alaltaeri noapte necunoscuții și-au început iarăși atacul lor misterios. O santinelă lovită cu piatră a dat alarma și comandantul gardei eșind afară, cu revolverul în mână, s'a văzut — la câțiva pași de post — încunjurat de 5 fantome negre, cari la împușcături comandanului au răspuns cu focuri, fără însă a-l nimeri. În timpul aceluia o santinelă a fost lovită în cap, căzând în neștiință. A plecat atunci, pentru urmărirea atentatorilor, o companie de vânători, care n'a putut însă prinde pe nici unul din ei. Pe locul încercării s'a găsit un manechin lovit de 3 gloanțe în cap, și câteva prăjini la vârful cărora erau fixate cuțite lungi. Câțiva dintre răufă-

cători au fost răniți, după cum s'a constatat din urmele de sânge.

Când va fi instalat domnitorul Al-baniel. Ziarul „Frankfurter Zeitung” află din Constantinopol, că principele Wied va fi instalat ca domnitor al Albaniei, la 25 Ianuarie. Noul domnitor nu va locui la Valona ci la Durazzo, căci numai acolo se găsește o clădire proprie pentru conac. Principele de Wied va fi condus la Durazzo de o escadră internațională.

Aviz medicilor noștri. S'a publicat concurs pentru postul de medic cercual în Arpașul de jos (com. Făgăraș). Termenul e până în 15 Ian. 1914. Medicul cercual îl numește prefectul comitatului.

Cu trei continente deodată. Căpitanul noului vaș „Gelibla” al Lloydului olandez a făcut un interesant raport despre telegrafia fără fir. Aparatul radiotelegrafic de pe vasul său a fost pus deodată, în legătură cu trei puncte din trei continente cu Cardiff (Europa, distanța între acest punct și vapor de 1765 miluri) cu Dakar (Africa, distanța 620) și cu Pernambuco (America, distanța de 1470).

Vulcani în erupție. Vaporul „Pacificque”, care a sosit din Nouille-Hebride la Noumea aduce vestea, că pe insula Ambryn au erupt mai mulți vulcani. Muntele Minnie, pe care s'a format un nou crater, a fost prăbușit. Locuitorii insulei s'au refugiat pe luntrii, o mulțime de sațe au fost nimicite de lavă. O parte a insulei a fost cuprinsă de incendiu. Pe întreaga întindere e numai lavă și cenușă. O mulțime de locuitori indigeni au pierit.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Conferența protopopului Lupaș. Protopopul Săliștei d-l Dr. Ioan Lupaș, mult apreciatul nostru istoriograf va ținea mâne Vinsri (Sf. Nicolae) în sala festivă a liceului nostru o conferință publică despre „Șaguna și Eötvös.”

Persoana simpaticelei conferențiar, subiectul conferenței sale importante și de actualitate precum și scopul nobil material — contribuiri benevoale pentru sporirea fondului zăriștilor — sunt motive îndeajuns, ca publicul nostru să onoreze această conferință prin o prezență cât mai numeroasă.

Începutul conferenței Vineri la oarele 6 seara. Contribuiri benevoale ce se vor face din acest prilej pentru fondul zăriștilor se vor publica.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii rom. de gimnastică și cântări” se convoacă pe Vineri 13/26 Dec. a. c, la oarele 6 în sala festivă a gimnaziului român cu ordinea de zi obicinuită.

Din ședința comitetului reuniunii ținută în 3/16 Dec. n. 1913.

Dr. V. Saftu N. Oancea jun.
prezident secretar.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuiri. Văd. prefeasă Laura Aron în memoria sotelui ei reposit preotul Nicolae Aron K 10. — Dl. Nicolae Garoșu, avocat (Brașov) intru pia memorie a soției sale reposite Meria și a părinților săi Ioan și Nedelea K 30. —

Primească marinosii donatori sincerele noastre mulțămite. — Direcț. școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Appolo-Bioskop. Vineri și Sâmbătă în 19 și 20 Decemvrie. Spalato. — Munca migăloasă (umor). — „Inimi curgătoare”, dramă americană în 2 acte. — Regele Petrolului, dramă americană în 2 acte. — „Ovreaica”, după romanul „Ivanhoe” de Walter Scott în 4 acte. — Arta literaturii clasice. — Muzică militară. Încălzit.

În cafeneaua „Coroana” concertează muzica militară în fiecare Marți, Mercuri, Joi, Sâmbăta și Duminica intrarea gratuită. În restaurantul otelului „Coroana” va concerta deasemenea muzica militară în fiecare Duminică și Joi dela 8—10 oare seara. Intrare gratuită. 6—10.

Chestiuni pedagogice.

Dare de seamă asupra mișcării literare pedagogice din anul școlar 1912/13.

De Ananie Boldor.

(Urmare).

Prin faptul, că atât autoritățile școlare confesionale, cât și cele de stat au dispus ca toate școlile să destineze o

zi de peste an pentru sărbătorirea pasărilor și pomilor de către toți școlarii, ea devine o călăuză potrivită pentru ținerea acestor serbări. Ea cuprinde: 1) Precuvântare scrisă de secret. reuniunii V. Tordășan, 2) Dare de seamă despre serbarea pomilor și a pasărilor în Tâlmăcel de Dr. V. Stan profesor seminarial, 3) Un prietin sincer al poporului nostru de Dr. I. U. Jarnik profesor universitar în Praga.

În darea de seamă a d-lui Dr. Stan găsim un model de serbare a pomilor și pasărilor și din aceea ori-cine poate vedea ce și cum trebuie vorbit la astfel de serbări pentru ca copiii să îndrăgească cultura pomilor și să cruțe pasările folositoare.

IV. Manuale pentru școala populară.

Literatura noastră didactică și în anul școlar 1912/13 să prezintă încă tot slăbuț. Autorii de cărți didactice pentru școlile primare românești fiind silii a ținea cont de opere de prescrieri planului de învățământ mai nou, alcătuit în spiritul pretensiunilor art. de lege XXVII din 1907, iar de altă parte de scopul general al învățământului și de caracterul special al școlilor noastre, întâmpină greutăți aproape de neînșins. Iar de altă parte dificultățile ce li-se fac la aprobarea cărților didactice de către organele competente, disgestează și pe cei mai probați în materie dela scrierea acestor fel de cărți.

Nu e mirare dar, dacă în anul școlar trecut sau scris așa de puține cărți didactice mai buneșoare, căci de cele rele slavă Domnului avem cu diuimul îmbinduni-să pe toate cărările atât prietinesce cât și cu presiuni oficioase.

Cele cari întrunesc condițiunile unei bune cărți de școală și cari prin urmare merită sprijinul și atențiunea covenită, sunt următoarele:

1. Nicolae Sulică: „Carte de cetire pentru cl. V—VI” Brassó 1912. Editura libr. Ciurcu I cor. 70 fil.

D-l profesor Sulică, unul dintre cei mai competenți bărbați de școală în materie de limba română, cu concursul câtorva învățători probați ne-a dat o bună carte de cetire. Asupra acestei cărți în conferința învățătorilor din cercul Brașov, în anul 1912 s'au făcut o documentată dare de samă dintre cele mai favorabile.

Această carte de cetire diferă de cele existente, încât este o carte „unitară” de cetire românească, pe când celelalte sunt cărți de cetire „enciclopedice”. Poate tocmai faptul acesta a îndemnat pe unii critici să numească cartea d-lui Sulică „cea mai bună și totodată și cea mai rea carte de cetire românească”.

2. Ioan F. Negruțiu și P. Ungurean: „Carte de cetire pentru cl. II, III, IV edițiunea IV revăzută. Balázsfalva I coroașă.

3. D-l Iuliu Crișan inv. în Săliște au scris patru manuale de limba maghiară. Partea primă cuprinde: „Materialul de conversațiune pentru clasele I și III”. Acest manual cuprinde întreg materialul de conversațiune prescris de planul de învățământ pentru respectivele clase, ca jocuri, cântece, exerciții de comput, povești etc. și este scris numai pentru trebuințele învățătorului. I-sa făcut nește recenzii favorabile atât de conferința inv. din tractul Săliște cât și de foaia pedagogică săsească. Manualul e aprobat de în. Ministru de culte și să poate comanda la librăria W. Kraft, Nagyszeben pe lângă prețul de 1 cor. 40 fil. + 10 fil. porto.

Partea a doua e: „Cartea de cetire maghiară pentru cl. II și III” scrisă în colaborare cu Dr. I. Lupaș protopop.

Partea a treia: „Carte de cetire maghiară pentru cl. IV.

Iar partea a patra e: „Cartea de cetire maghiară pentru cl. V și VI și școala de repetițiune economică. (Va urma).

ULTIME ȘTIRI.

Agram, 18 Dec. Rezultatul alegerilor este: 15 unioniști în a-fare de partide. 45 coaliționiști, 11 part. Starceviți, 10 part. Frank, 3 part. țărănesc. În 4 cercuri e balotagiu.

București, 18 Dec. În ședința de eri a Senatului d-l Ionel Brătianu și-a terminat discursul la adresa răspunsului Senatului la mesagiul trailului. A luat apoi cuvântul d-l Maiorescu, care într'un mare discurs, a luat în apărare guvernul în contra invinuirilor aduse. D-lui Maiorescu li s'au făcut mari manifestațiuni de simpatie.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisee & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Broșu.

Vă rugăm să priviți vitrinele la
LANG, ROSENTHAL & PALMHERT
 Târgul boilor Nr. 1. BRAȘOV, Strada porții Nr. 4. (52-50)

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de
 haine gata pentru bărbați, băieți și fete.
 Brașov, Târgul Inului 31-33 (Palatul Czell).

Mare ocasiune de Crăciun.

Toată marfa din prăvălie se vinde cu prețurile de fabrică, cât va ținea depositul, fără obligament de a cumpăra.

Reuniunile au favorul de prețuri scăzute.

Ori și ce concurență eschisă.

Automobil de închiriat
 pentru curse mai mici sau mai mari la

Mihail Mooser

BRAȘOV,
 str. Porții Nr. 39.

Telefon 354.
 5-50.

A p e l.

Aducem la cunoștința on. public, că începând de la 1 Ianuarie 1914, transportul gunoiiului din curțile caselor se va face prin instituțiunea orășenească pentru curățitul străzilor. Spre a ne feri de marele scăderi ce au existat până acuma în această afacere mai cu seamă spre a face imposibilă orice necurătenie pe cărări și pe drumurile de cară precum și orice molestare a publicului — s'a dispus, că pe viitor gunoiiul din case și din curți nu e permis a se aduna decât numai în gălețele de gunoiiu prescrise de magistrat (§ 14 din Statutul pentru curățirea străzilor). Aceste gălele de model se află espuse în „Casa Sfatului“ având drept a le vedea și a le examina fiecare.

On. public e provocat deci a-și procura până la 1 Ianuarie 1914 gălețele necesare cu atât mai sigur, cu cât că gunoiiul adunat într'alte vase decât în cele prescrise de magistrat nu va fi primit ci va fi respins din partea slujbașilor comunali și așa nu va ajunge de a fi transportat. Transportul sau scoosul gunoiiului din curți se face cel puțin de două ori pe săptămână. Gălețele de gunoiiu ce stau să fie golite, după ce se dă și se aude semnul clopoțelului trebuie să fie înșirate în nemijlocita apropiere a ușii dela casă sau în nemijlocita apropiere a drumului din stradă, de unde le vor ridica apoi slujbașii comunali spre a le goli și spre a le reapeza de unde le-au luat.

În sensul §-lui 13 al Statutului pentru curățirea străzilor rămâne eschis dela acest transport de gunoiiu prin instituțiunea orășenească pentru curățirea străzilor: molozul de zidărie, neaua de prin curți, nomolul din curți, gunoiiul de vită, gunoiiul și sfărâmurile de prin grădini, rămășițele de materiale căzute dela mărfuri de industrie, cenușă, zgură de pe căldări de abur, mărfuri putrede, paie și gunoiiu folosite deja la im-

pachetări. Pentru scoaterea și transportarea acelor gunoiiu de pe locurile lor au să poarte grije proprietarii locurilor și industriașii de pe acele locuri.

De încheiere mai atragem atențiunea on. public asupra împrejurării, că totdeauna când cade zăpada proprietarii de case sunt obligați a mătura zăpada de pe cărarea resp. trotuarul de dinaintea caselor lor cel mai târziu până la 8 oare dimineața, iar când e îngheț sau când zăpada prin umblet este așa de bătută pe trotoare încât luneci pe ea, atunci dânzii sunt obligați a presăra trotoarele cu năsip sau cu țărâțe de ferestruu dela 7 oare dimineața până la 9 oare seara.

Brassó în 5 Decembrie 1913.

1-2 Magistratul orășenesc.

Fabricate clasă primă

Pentru Sesonul de vară și toamnă

recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru domni
 Cheviot și Kangara

Stofe de costume pentru dame
 unicolor desen.

Stofe Double pentru paltoane, Ulster și mantale de dame

Velours și Plmerstons pentru p. ltoane de earnă și palto

Cheviot și Kangara negru pentru costume salon, irac și smoking.

Stofe Loden impenetrabile pentru sport și costume de vânătoare

Stofe de uniforme pentru loco și voluntar

Pleduri pentru volaj, cergă pentru volaj, trăsuri, cal, covoare, etc. etc

Fabrici de postav, mărfuri de modă și tricotaaj.

WILHELM SCHERG & Cie
 37-50 deposit de vânzare!

Fabricate clasă primă!

Cețiți și răspândiți „Gazeta Transilvaniei”.

Vedre pentru gunoii și rămășițe

Lucrate acurat după prescrierea Magistratului în toate mărimile se află de vânzare la

Draudt & Jeckel
 Magazin de ferărie,
 Brașov, Strada Vămei 16.

Szám. 352/93.

Nagyselyk község Jegyzőjétől.

HIRDETMÉNY.

Alulírott elől járószág közszésszi, hogy a község két országó és heti vásárán vámszedés jogultságát folyó évi december 27-én d. e. 9 órakor magtariand nyilvános árverésen a legtöbb ígérőnek haszonbérbe adja.

A haszonbér tartama 3 év még pedig 1914 január 1-től 1916 december 31-éig tart.

A kikiáltási ár 1500 koron melynek 10% óvadék az árverés megkezdése előtt megfizetendő.

Közelbbi feltételek a jegyzőirodában betekinthetők.

Kelt Nagyselyken, 1913 december hó 15-én.

1-1 Az előljárószág.

Atelier nou de lăcătușerie.

Avem onoarea a aduce cunoștința onor. public că deschis, în Strada Sf. Ioan Nr. 2, strada argintarilor Nr. 2 lăcătușerie artistică, și luerătoare de instalații eorespunzătoare timpului actual.

Cu toată stima
Iurak & Warg
 Uceniei se primesc.

COVOARE
 LINOLEUM
 PERDELE

TEI LMANN & SPEIL
 Târgul Grăului Nr. 8.

Îngrijim și așezarea de Linoleum cu lucrători experți
 Lucrările de Linoleum în Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.

Pânzături, albituri de pat, se pot cumpăra cu prețul cel mai convenabil, în alegere mare, prețurile cele mai ieftine la

Cel mai bun cărbune din lume

este
 Cărbunele englezesc Antrazit
 se capătă la

Bernhard Einzig, Brașov, Str. Hirscher 2.

Tot acolo se capătă cărbuni de salon prusieni și Lupeni cu prețurile de zi.

Se trimite prompt.

5-10

Telefon Nr. 37.